

Грамотностъ на населението.

Ислѣдванието грамотността на населението у насъ може да стане по слѣдующитѣ статистически данни: 1-во по числото на грамотнитѣ и неграмотни младежи, които достигатъ подлѣжщата призивна възраст, или пъкъ само по числото на тѣзи, които сж намѣрени отъ наборнитѣ комисии годни за военна служба и вземени на такъва; 2-о по броя на грамотнитѣ и неграмотни мъже и жени, които всъщиватъ въ бракъ; 3-то по числото на дѣцата, които посѣщаватъ училищата, въ сравнение съ всичкитѣ ония, подлѣжащи съгласно закона на задължителното учение и, най послѣ, 4-то по броя на грамотнитѣ и неграмотни жители, спорѣдъ общитѣ периодически прѣброявания на населението. Отъ всичкитѣ тѣзи данни най вѣрни и пълни съ значение за грамотността на населението сж, неше съмнѣние, тия по прѣброяванието на това послѣдното (статистическитѣ данни за числото на грамотнитѣ и неграмотни мъже и жени вѣгивающу въ бракъ и тѣзи за дѣцата, подлѣжащи на задължително учение, не сж още никакъ събирани и обработвани, или пъкъ и да ги има, то тѣ сж съвършено не пълни), особенно, ако събрания чрѣзъ него материалъ бжде изработенъ и сведенъ така, че отъ таблицитѣ да може да се вижда, не само процента на грамотността изобщо на населението въ Княжеството, но и този въ всѣка народностъ и възрастъ отдѣлно. Отъ резултатитѣ, обаче, по станалитѣ до сега у насъ народни прѣброявания, подобни данни т. е. данни за грамотността на населението въ свързка съ възраститѣ и народноститѣ, не се виждатъ, понеже въ таблицитѣ „грамотностъ на населението“, това послѣдното е показано изобщо. Слѣдователно отъ резултатитѣ по станалитѣ прѣброявания на 1-и Януарий 1888 година и това на 1-и сжций 1893 год., ще можежъ да опрѣделимъ само, каква е грамотността изобщо на населението, както въ Княжеството, така и въ всѣка околия и окръгъ отдѣлно и, при това още, какъвъ успѣхъ е направенъ въ това отношение прѣзъ промежутъка отъ казанитѣ двѣ прѣброявания. Спорѣдъ прѣброяванието на 1-и Януарий 1893 год., населението въ Княжеството относително грамотността се распредѣля както слѣдва:

	Мъже	Жени	Всичко
Грамотни	410973	106468	517441
Неграмотни	1279653	1513619	2793272
Всичко жители	1690626	1620087	3310713

Като сравнимъ числата на грамотнитѣ и неграмотни жители съ броя на всичкитѣ жители въ Княжеството, отдѣлно за мъжетѣ, женитѣ и изобщо, ще намѣримъ, че процентното отношение, както на единитѣ — грамотнитѣ, така и на другитѣ — неграмотнитѣ е било слѣдующето:

На 100 жители се падатъ	Мъже	Жени	Всичко
Грамотни	24.31	6.57	15.64
Неграмотни	75.69	93.43	84.36

Слѣдъ краткитѣ горни прѣдварителни бѣлѣжки и общъ прѣгледъ, можежъ да пристѣпимъ вече къмъ разгледванието грамотността на населението по окръзи и околии. Слѣдната таблица, която ни показва, както абсолютнитѣ, така и релативнитѣ броеве на грамотнитѣ и неграмотни мъже, жени и изобщо, а така сжщо и релативнитѣ броеве на грамотнитѣ и неграмотни въ градоветѣ и селата, ще ни послужи за това.